

ГЕОПРОСТОРОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

УДК 911.3:338.48(447.52)

А. О. Корнус – доцент кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

НОВІ ЕЛЕМЕНТИ ПУТИВЛЬСЬКОГО ТУРИСТИЧНОГО КЛАСТЕРА (СУМСЬКА ОБЛАСТЬ)

Роботу виконано на кафедрі загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Повідомляється про нові екскурсійні об'єкти та елементи туристської інфраструктури Путивльського туристичного кластера. Досліджено зміни, що відбулися у його структурі за останні роки. Виявлено проблеми, що перешкоджають розвитку туризму у зазначеному регіоні.

Ключові слова: Путивль, туристичний кластер, екскурсійні об'єкти, елементи туристської інфраструктури.

Kornus A. O. New Elements of the Putyvl' Tourist Cluster (Sumy Region). Reported about the new excursion facilities and elements of tourist infrastructure of the Putyvl' tourist cluster. The changes that have occurred in its structure in recent years have been studied. The problems hindering the development of tourism in the region are identified.

Key words: Putyvl', tourist cluster, sightseeing, elements of tourism infrastructure.

Сумська область має всі можливості для розвитку туристичної галузі. Основою туристичного потенціалу Сумщини є історико-культурна спадщина, що нараховує майже 1,5 тис. пам'яток історії, 780 археології, 102 пам'ятники монументального мистецтва та 373 пам'ятки архітектури [1]. У регіоні збереглися садово-паркові та монастирські архітектурні ансамблі. Особливе місце серед районів та населених пунктів області за наповненістю туристичними ресурсами посідає Путивльщина і її районний центр – м. Путивль. 1000-річна історія, архітектурні й природні пам'ятки та місця, пов'язані з перебуванням видатних людей, роблять Путивль і Путивльський район важливим туристичним вузлом регіонального значення.

Враховуючи тривалий, такий що бере початок ще з радянських часів, розвиток тут туризму та екскурсійної діяльності, на території Путивльського району склався своєрідний рекреаційно-туристичний кластер. Останній ми розуміємо як такий, що його формують туристичні ресурси та підприємства, сконцентровані на певній території, які забезпечують доступ до цих ресурсів, спеціалізуються на туристській інфраструктурі, здійснюють маркетингову, рекламну та інформаційну діяльність.

Протягом 1991–2018 рр. у структурі цього туристського-рекреаційного кластера сталися певні зміни. Одні його елементи занепали чи навіть повністю зникли (як це сталося з всесоюзнаю туристичною базою «Ярославна» чи готелем «Сейм»), натомість інші – з'явилися. Серед нових (відроджених) елементів чи навіть цілих сегментів, слід передусім виділити ті, що пов'язані з релігійним та етнічним туризмом.

Наприклад, село Нова Слобода віднедавна відоме своїм **етнографічним музеєм горюньської культури**, – першим етнографічним музеєм на східній Україні,

що відкритий у 2017 р. Тут відтворене справжнє господарче подвір'я кінця XIX – початку XX ст. з хатою, хлівом і млином. В інтер'єрі житлового будинку представлено меблі, різні предмети побуту, одяг горюнів тощо (усі експонати у хаті оригінальні, віком 100 і більше років). У господарських будівлях – хліві, пуні (клуні) й вітряку – експонуються знаряддя праці, інший сільськогосподарський інвентар. Можливе проведення екскурсії українською чи російською мовою, однак найбільш колоритним і таким, що запам'ятовується, буде її проведення «горюнською» мовою [2].

Біля Нової Слободи на мальовничому пагорбі, який також називають Чудна гора, знаходиться величний **комплекс Софроніївського монастиря** (хоча сам монастир був заснований ще у XI ст.). Тривалий час він був одним з найважливіших духовних центрів Київської Русі. На жаль, у XX ст. більшу частину монастирських споруджень було зруйновано. Нині у найкращому стані перебуває головна пам'ятка монастиря – Покровська надбрамна церква (1757 р.). Центральним храмом сьогодні є колишній лікарняний корпус обителі (будівля зведена у 1911 р. у стилі цегляного модерну) – колись в ньому містилася дрібна лікарняна церква Святого Іллі, а тепер вся будівля – церква. Непогано зберігся печерний комплекс монастиря, який має три поверхи підземних ходів. Відвідувачі можуть оглянути підземні келії, палати для лікування хворих монахів і навіть підземну печерну церкву. Для послуг туристів і паломників при монастирі відкрито готель.

До відомих широкому туристичному загалу екскурсійних об'єктів, пов'язаних з партизанським рухом та військово-історичним туризмом, додаються нові елементи, що створюються зусиллями працівників Державного історико-культурного заповідника у м. Путивлі. Наприклад, поряд з музеєм партизанської слави триває процес створення **музею монументального мистецтва тоталітарної доби** «Парк радянського періоду». На відкритому майданчику, уже розміщено близько 40 скульптурних творів (пам'ятники, погруддя, скульптурні групи), демонтованих згідно Закону України про декомунізацію. Серед експонатів пам'ятники, зібрані співробітниками заповідника як на території Сумської, так і інших областей, окремі твори надані приватними колекціонерами. У селі Рудневе у 2015 р. відкрито музей, де розповідається про життя комісара з'єднання партизанських загонів С. В. Руднева. Він народився у цьому селі, і за допомогою місцевих жителів вдалося зібрати унікальні й цікаві експонати для музею.

Поліпшується й рівень туристичної інфраструктури, зокрема місць розміщення туристів. Відносно нещодавно (у 2008 р.) відкрито готель «Монастирський» (певний час у Путивлі не було жодного готелю [3]). Крім нього готельні послуги (кімнати готельного типу) надають гуртожитки навчальних закладів міста: педагогічного коледжу, аграрного коледжу та ін. У 2016 р. у Путивлі відкрився кафе-хостел «Каліпсо», діє також і готель при Молченському жіночому монастирі.

Проте, маючи багаті природно-туристичні ресурси, володіючи унікальною історико-культурною спадщиною Путивльщина і м. Путивль досі ще не є повноцінним учасником на державній туристичній арені, задовольняючись роллю регіонального туристичного центру. Найбільшим стримуючим фактором, який негативно впливає на збільшення потоку туристів в область є недостатній розвиток туристичної інфраструктури, транспортної доступності, перш за все, залізничного сполучення (єдиний пасажирський залізничний зупинний пункт Шечкове Конотопської дирекції Південно-Західної залізниці на лінії Хутір-Михайлівський – Ворожба, розташований неподалік від села Гірки Путивльського району не діє з 30 травня 2010 р.). Актуальними залишаються питання реконструкції та будівництва закладів розміщення та комплексного обслуговування туристів: готелів, мотелів, кемпінгів тощо, ремонту автошляхів, облаштування місць короткочасного відпочинку туристів.

Список використаних джерел

1. Корнус А. О. До кадастру туристичних ресурсів Сумської області / А. О. Корнус, С. І. Сюткін, В. В. Чайка // Туристично-краєзнавчі дослідження. – 1999. – Вип. 2. – С. 250–264.
2. Корнус А. О. Туристичний кластер Новослобідської громади Путивльського району: об'єкти, маршрути, їх використання / А. О. Корнус, О. О. Гаркавенко, Г. М. Горбовцов, О. В. Фурсеєв // Треті Сумські наукові географічні читання : збірник матеріалів Всеукр. наук. конф., (м. Суми, 12–14 жовтня 2018 р.). – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С. 107–111.
3. Корнус О. Туристська інфраструктура Сумської області та її роль у стійкому розвитку регіону / О. Корнус, А. Корнус // Вісник наукових досліджень Галицького ін-ту ім. В. Чорновола. Серія: Туризм. – 2006. – Вип. 2. – С. 6–11.

УДК 379.85(477)

А. А. Майстер – кандидат географічних наук, доцент кафедри інформаційної діяльності та туризму Луцького інституту розвитку людини Університету «Україна»

ТЕРИТОРІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

*Роботу виконано на кафедрі
інформаційної діяльності та туризму
ЛІРоЛ Університету «Україна»*

Розглянуто територіальні особливості розвитку дитячого туризму в Україні. Проаналізовано регіональні особливості розвитку дитячого туризму за такими показниками, як кількість дитячих закладів та їх територіальна концентрація, кількість місць у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, кількість оздоровлених дітей та ін.

Ключові слова: туризм, дитячий туризм, дитячі заклади, відпочинок, оздоровлення.

Maister A. Territorial Features of Development Children's Tourism in Ukraine. The territorial features of development children's tourism in Ukraine are considered. The regional peculiarities of development children's tourism on the basis of indicators such as the number of children's institutions and their territorial concentration, number of places in children's recreation facilities and the number of health-improving children are analyzed.

Key words: tourism, children's tourism, children's establishments, rest, health improvement.

Постановка наукової проблеми та її значення. Дитячий туризм як невід'ємна складова туристичної галузі, має свої характерні особливості. Проблема розвитку дитячого туризму є актуальною, оскільки сьогодні відбуваються значні зміни в галузі, які визначають подальший стан цієї сфери туристичного ринку. Одним із найважливіших стратегічних завдань нашої держави в забезпеченні соціального захисту дитинства є реалізація їх права на оздоровлення та відпочинок. Тому постає потреба вироблення системного підходу до проведення молодіжної політики сприяння духовному й фізичному розвитку підростаючого покоління, виховання у нього почуття громадської свідомості та патріотизму [2].